

SLOVENSKIE NOVINE

Odgovorni Vrednik: Profesor Valentin Konšek.

Slovenske novine pridejo vsaki četrtok na svetlo: cena na četrtinko leta 1 gold.; po pošti 1 gal. 10 kr. sr.
Za plačilo se tudi osmata razglasije.

Tecaj II.

V Celj 20. Sušca 1849.

List 13.

Povabillo na narodobno.

Tiste p. t. gospode, ki so le na povo četrtinku naročili, spodbudno opomnimo, naj do konca tega meseca naročbo za prihodno četrtinku ponovijo, da ne bude v poslanju po pošti nobenega zaderžka. Druge domorodce, ki dosedaj niso naročili bili, prijazno na naročbo porabina.

Predplačila prijemajo vse c. k. pošte, ino v Celji J. K. Jerelin, založnik Slovenskih Novin.

V Celji 22. Sušca 1849.

Vredništvo Slovenskih Novin.

Pesem Slovencov. *)

Marj te začeti
Fanteti na sveti;
Cesar nas zove
V svoje službo!
Nis se ne bojao,
Glevan zapojio:
Saj nam Slovencem
Nede hudo!

Bistri 'ne jaki
Rome soldaki;
Vzemovalo odaj
Od znancov slova,
Kdo nas kol čuje
Naj se žaluje!
Saj nam Slovencem
Nede hudo!

Zemja široka,
Večasna roka
Mile nas vselej
Braniča bo,
Da 'mo na rajko
Meli korakijo;
Saj naz Slovencem
Nede hudo!

Našo terpljenje
Bo zasluge,
S tem 'mo si slušali
Sveti nebci,
Brez bolje volje
Nede nevolje:
Saj nam Slovencem
Nede hudo!

Če boste slišali
Da 'mo odšli,
Tam 'mo pokojni
V jamo djani,
Te v potroboči
Proste pomoci,
Da nam Slovencem
Nede hudo!

Nova vstava.

Slovenci, slišali ste, da so avelli Cesar Franc Jožef I., za vse austrijske narode ino dežele novo ustavo podelili, — brali ste tudi že paragrafe te vstave v naših Novinah, ino kjeri Nemški raznemira, v Nemški časopisih. Ker pa ni vsač moder ino omikan zadostni, da bi to ustavo zastopil, ker bi za Vas zlo skodljivo bilo, da bi temu resnemu cesarskemu daru krivo zastopil, in ker se še zmorič žali - boste taki prekjanjeni Šentjurji tu in tam najdejo, ki ljudstvo podpihovajo zoper vlasto ino vrnde, torej

*) Naslednja pesem se okol Radgona ino sledi tako kot Puja sploh popeva. Kdo je jo skoli, ne vem.

Vsek ima pravico z besedo, pisanjem, natiskovanjem ali s podobami svoje misli svobodno izraziti. Tiskarstvo nima cenzuri podverjeno biti. Zoper napreco rabe svobodnega tiskarstva se bo poseljna postava dala.

Vsek ima pravico prositi; prosje pod občinim imenom smejo samo od gospodja in od postavnega spoznanja družev izkazati.

Austrijski dežavljani imajo pravico se zberati in zhore ali društva nepravilnosti, ako namen, pomočki ali lastnost zberanja ali druževanja niso zoper pravice in zoper dežavo. Rabila te pravice, kakor tudi pogodbje, s katerimi se take društvene pravice zadobijo, splošujejo ali zgodijo, določi postava.

Svobodnost osebe ali personje je zagotovljena. Oseba se sme, ako ni ravno pri hudočelstvu zaražena, samo po dovolj skazanim povelju, ki je od sodnika ali od po stavki od sodništva pooblastene gosponeke prisel, zapreti. Vsako tako povelje se ima beri pri prijetju, ali nar poznaje v štiri in dvajsetih urah potem, tistemu, ki je prijet, na znanje dati.

Varstvina gospoška mora vsaciga, kateriga je zaperila, v osem in štiridesetih urah izpostiti, ali pa sodniji, kteri gre, odražati.

Hišna pravica je nedotakljiva. Prebivališče in pisma preiskovati ali pisma odvzeti je samo v postavi odločnih primerah in po postavni poti pripisano.

Skrivnost pisem [listov] se ne sme dotakniti, in pisma [listi] se smejo samo v vojski ali pa posodnikovim povelju proč vzeti.

O vojski ali o nepokoji v deželi se zaajo postave od §. 5. do §. 11., kakor čas ali kraj donese, ob veljavnosti dajti.

Postava bo to bolj natankoj določila.

Nasima ministerstu je ukazano, de imajo za izgotovljenje teh postav do tistih mal, de se doversene postave dajo, začasne postave osnovati in nam v poserjeju predpoložiti.

Dano v Našim kraljevem glavnem mestu Olomouc 4. Šečna 1849.

Franze Jožef.

Švarzenberg. Stadion. Kraus. Bach. Kordon. Bruck. Thianfeld. Kulmer.

Njih Veličastvo so v danasišnjem dnevu Austrijskim narodam vstavo določili blagovillini in v enočasni razglasu povedali, zakaj so to storiti. Če to vstava je naša velika domovina v eno celo dežavo zdišljena in tako je delo dokončno, katero se si Njih Veličastvo v razglasu svojega nastopa od 2. grudna 1848 kakor svojo načelo izrazili. Po storjeni vstanovitvi svobodnih, potreben čas primerjenih naredil izjava težej svobode in pravice resnične postati, ktere so Njih Veličastvo, Cesari Ferdinand narodima pripravili in Naš sedlanji Cesar Franze Jožef potrdili; z vstanovitvijo in osmislito valja dežavne oblast, z obravnavanjem dežavnih razmer se ima nestanovitvemu, nepočojnemu stanu, stanu prekuje ali revolucionarni cilj in kuose storiti, v katerim se cesarstvo ke eno letu zanje, in kteri, ako se dalje terpi, politički, duševni in materialni blagor narodov spodkopati žaga.

V tem imenitum, resničnem času je sveta dolžnost gospod, si bolj kazov kazij, svoj visoki poklic pred oči postaviti. Njih skrb ima biti, vso svojo delavnost, vso svojo resnično voljo na to obračati, de postave vso veljavnost zadobijo; njih skrb ima biti, avražnikam reda in postave ojstro nasproti stopiti, in dežavljancem (vsa cesarska podložnik) popolno včivanje prave svobode varovati.

Vest, spoznanje njih dolžnosti mora gospoški pomočki počazati, de v vesni o koljnosti svoj poklic splošno. Dromljive in take, ki se navdajo hriviga uzenja ali hriviga zapopadenja prav ne zavejo, podvodi; zapeljane ojstro posvariti; krepko zoper takže stopiti, ki druge zapeljevati, od postavne poti odvoditi se predierajo; natankoj zoper vsake nepostavne djanje, zoper vsako zoperstatljanje zoper postave ali postavne gospodine ravnati, uaj bo pervo delo vsake gospoške.

Ministerstvo bo z vso močjo, z vsemi njekači danimi pomočki terjalo, da vsi, katerim je vladarna oblast izročena, svojo dolžnost storijo: ono ne sme priposeti in tudi nikendar ne bo priposilo, da dromljivost ali negotovost v izgotovljanju njih delišči gospoške obide; timveč bo krepko terjalo, de svoje delo izgotoviti. Tako morajo pa tudi vse članubiki krone (i. j. cesarski) sebi podložne vrednike zaderjevati, da ce z nediženjem pri-

zadevanjem občni in veliki namen dospče, deželo vpojiti, ljudstvini blagot možiti, novo vstavne naredbe varovati, očivljati in okreplati.

Ministri so terdno in svesto prepričani, da je v moči gospodk, pokoj, redavnost mir in poslovnost (življenje po postavah) ohraniti; napraviti austrijske vstave veljavnost, postavi čislanje in sposlovanje pridobiti. To prepričanje jim pa tudi delimo da, vsihi deržavnih služabnikam nar ojstrejši osebno odgovornost za to njih delavnost naložiti, in jimi vnovič v tem imenitnem času z vso resnobo in močjo povedati, da terdno in serčno svoje dolžnosti spolnjujo, in se zvesto in neprenehljivo pravil vstave deržijo, ktero so Njih Veličastvo, naš premilostni Cesar, svojim ljudstvom dodelili.

V Olomouc u 6. sušca 1849.

Ministri:

Swarzenberg. Stadion. Kraus. Bach. Kordon. Bruck. Thinnfeld. Kulmer.

Učiteljski zbor na Slivnici.

(Podalick.)

Bodi ga večni Bog zabraljen, da je ustanova tudi učiteljem zboru ne le dovolila, temeč celo ukažala. — Zdaj tedaj nam je zlata prilika dana, pogreške, ko jih je nezrodnost v učivnicu nasmetila, razkrivati, in poti, po katerih se iztržiti imajo, povedati. Taki zbor se je bil tute na Slivnici 15. svetnika t. L. sest. Za predsednika je bil jednoglasno zasluziti domači dekan, preč. g. Standagger izvoljen. Od tega zhora se mi vredno zdi v teh novinah glas dati ne toliko glede redi, ko se je od njih jednodušno brez sopernosti vgorovorov menilo, kolikor gledete Slovensku, ko se jo ta veselo razvijajo.

Ko je bil zapisnik poprednjega zborna, od kterega sič kaj ne rečem, prebran, so se slediči predmeti v razgovorino sklep sprigli, k katerim nekoliko svojih vlastnih misli pridelaču.

1.) „Po novi učbeni osnovi so samo duhovski [to je kateheti, takaj sami podlažniki ali kaplani] iso svetski učitelje pravi udje učebnega predstojanstva in učebnega odbora poznamenani — od župnikov ali plečansov pak poleg nikar omenka ni.“

Naš navzočni zbor uznava ti pogrešek stvarneva za pravo napako. Župnik je pravi in istiniti dušni pastir svoje črte, on se je vaveličanja svojih ovčic s prisojeg narotil, ne le oče ino matere, temoč teda jih otroke k večemu blaženstvu napeljavati, k česar pak ima v učivnici naj lepo priloknost. Župnik je potler po cirkevem razreda pravi učitelj vere ino pobezčenstva v svoji fumi ali fari, in ima dolžnost kakor svoje herdele, tako tudi podlažnika ali katehetega koli učitelja heršaškega učna v učbi prečuvati. Oddaljen od svoje učivnice bi bil berž skoro svoji župi tuje! Zato se vsi shlademo in izrečemo: da se gospodje župniki ne le same pravi sočeni, ampak tudi, vsaki sledurni v svoji žipi pravi predstojnik svoje učivnice ostani, ino da potrakovem v vseh zborih posredkovati imajo.“

Na kmetih, gde posebnih, vlastitih ali lastniških katehetov ne more biti, za sodižnike pak je duhovnih opravil vseh prevoliko, ki ta učebnemu edinstvu soprolivna

reč, še vse dragake razloge povzemati pač uvage ino pretresa zasluži.

2.) „Se je pomembovalo od tako imenovanega zvokovanja [Lautier - méthode]. Izvečnega so vsi učitelje cele dekanije to učilo pohtivali ino navestivali, s kako dobrimi tekom da so i njim svoje ljubljene izraščence pourili.“

Rad dodam, da je tej navod bolj od starega, ali pak težko bi si dal dopovedati, da bi Slavljanska az - buky.. se bila jako prikladna, s zvokovanjem združena: tako bi končemar vsaki zvok - črka svoj naziv vek in po predklade starih izvirnih črkopisov. Zdaj ravno je doba poprav in obnov, ker odločeno je rado opašeno.

Oj Slovenske družbe, vi cvetoci venci samih verih bistrostnih ino blagodarskih vlastencev, čujte glas predusluženega domorodca! spodružite se s bersničimi, mnogovečnatimi Slavljanskimi Lipami, ter k njima spleteni budite, dramite, trosite, tehtajte, oglašajte, dokazujte, prosit — da postanete naše narodno učivo ino pravo podstavo osnovati. Ravnno tako je mene kan, quis unicus sum ego et passer, sicut passer solitarius / in tecta. Ps. 11. 101. Tudi mi si moram viribus učiniti boljje prihodnost zasluži.

3.) „Kurje o predloga neplašimega [zastojnskega] učna včerjanji ino risačaji izvane zekonih učnih ur, se nima ne ali posusta, aka izasimo, da se način učenja po načinu življenja ravni: v načinu kraju pak se vekui del kmetovskega polja z obdelavojo polja ino vinogradov obavlja, gde se znava certanja lehko sterpi — dragace je ta umetelj ali umetnost v mestih potreba.“

Tode telesno urbo smuo kmetci otroci celo gresati, ker jih starci zadosti preved in učivnic jezelijo ino k tekm delom privčajo.“

Ramno prikledanje bi bilo učnace sa kmetij tude v posebnih urah učiti, kako polje ino vinograd obdelavati, kako živilo rodit, kako travnik ino senčniči upravljati, kako sadarsa dreve ino luge grjiti, kako ocenjivati. Vse te znanje pak nana obvi kmetijska kemija kakor evčni včerac in mister Zivi v rokah.

Tode tis vse se bude, edenavščič, dala, kakor hitro se Slovenski svet iztrži, popravi in uravna, keder bude le domači življi nared prežigali.

4.) „Da bi se nčitelji s sosednjimi v cirkevni petvi ino godbi bolje ter boljo izčitali, je tude sklepalo ino sklenilo, da se ima odsihbas vseki pred samim nčiteljskim zborom i v tej nčitelji očitno inkusek učiniti.“

Da hravec to razume, pristavim, da je ta od narodne ljudske cirkevne petve ino godbe, ne pak od umetljive, beseda.

Gospodje nčitelje, soudje Slivničkega zhora, boli Vam zato javno Slava! ker sem očito kaže, da Vam je za povezovanje duha k Bogu mir! V zahvalo Vam boli mnogo posnemavec ino splošno poverjanje tujinskih poj ino pesem.

5.) V „Grazer - Zeitung“ je bil naš pervi zbor, kir je po postavti ino nam velén, kakar tajni shod (Klubb) grajan. Mi se temu zlobnemu sostavku v rečenem čassiku črsto 263 slovensko soper izrečemo, ino moramo, sostavnika za ludobnega obrekavca, ali za človeka, kir postavil in ustave celo nikar ne zna, gotovo pak za tlačiveca naše narodnosti ovaditi, ter ga med stene jevoge Nemčanske pisarnice zavrememo. Ovače nikomur ne branimo v naše shode stopiti, če le ob dobi prije ino nas nikakor ne pači.“

To je svetlo, kot beli den, da so „Gradčke Novine“ za nas pravo smetište vrajce, v ktero naši protivniki odsekodar čerse kalalce, ko nas v njih progrožiti hočejo, napeljavljejo. Ino Slovenci si to kalužimo, čedno „Slovenijo“ ino pravice „Slavische Centralblätter“ v nemar pastivti, to kalužimo, ktera je Slovenstvu, kar živim stvarem merto more, tako radi ino drago kupijo v napotek, narodaemu razvoju. Hinc istae lacrimae.

(Podatek sledi.)

Vojška na Laskim.

Bil je šest mesecov časni mir med Piemontem in Austriano. Karl Albert je koj resnično mislil mir narediti, ker so njegovi vojšaki sami govorili, da nočeo več v kričico vojsko se podati. Pa pustarska strančka v Turiju je premagala usno ino miroljubo stranke: minister Gioberti, ki se je vojski ustavil, ja moral odstopiti, ino bojoulušmu nasledniku se odgasiti, — ino tako se je zgodilo da je moral Karl Albert našim Cesarju soper vojsko napovedati. — 12. vaseča je prisel poslan ino pismom iz Turina na Radeckita v Milano. Marshal je hitro vse generale k sebi poklical ino pričo njih pismo odperi ino bral, da je od 12. t. m. nehal časni mir. — Generali, to sličati, so se od vesela začeli objemati pričo Radeckita, kteriga je to silno tudi veselilo. Kakor generali, taka so tudi oficirji ino vojški že končno čakali na čas, nad sovražnika planiti, zatarej je tudi med njimi nezanesno veselje postal. Radeckit pa je naštojci vojški ukaz rasglasiti postul:

„Vojški! Vaše nar bolj goreče želje so dopolnene, sovražnik nam je načasni mir

preklicl. Še enkrat z rokoj 'seg' po talianski kroni, pa naj, ave, da nosi močencov niso nič v vaši zvezobi, v vaši hrbresti, v vaši luberzi do svojega cesarja spremineti. Ko ste vi iz Verone se podali, ino od zmage do zmage hiteli ino sovražnika čez njegove meje zapodili, ste mu velikodusni načasni mir dovolili, zakaj on je rekel, da hoče zavolj mira se pogoditi. Pa namest tega se je k novi vojski preperavil mir, kteriga smo mu milosereni ponudili, kočemo v njegovim poglaviti mesti s silo nadobristi.

Vojški! Boj bo kratak, sovražnik je ravno tajisti, kteriga ste pri sv. Luciji pri Somakampagni, pri Kustoči, pri Volti ino pred Milanskim vratašem premagali. Bog je s nami, zakaj naša reč je pravična.

Hajdi todaj, Vojški! Še enkrat pojdeš za sivim vodjam v boj in zmago. Jaz bom prida vaših junakih del, ino posledni veseli čin (delo) mojega doljgega vojaškega življenja bo, kadar bom v poglaviti mesti nezvestiga sovražnika persa svojih pridnih bojničnih pajdajot s krvavo ino častitivo zadoblešim, znanimjam njih junakosti lepotiti zamogel.

Naprej tedaj, vojški! „v Turin“ je beseda (Loossu) tam najdene mir. Zivio Cesar, živila domovina!

Poglavitni sedež v Milansu 12. sajca 1843.

Graf Radecki s.r.
polni maršal.

Milim se bo v Laski.

Grajana Podčetertek (Windisch-Landsberg), bo 12. mali - travnik avej načila na C alj C let po dražbi v štanci del.

Mil leži na Codi blizu terja Podčetertek, ima 4 tečaje ino stepes: lepa je prijetna ino vse je v nar bolejnu obstoju.

Najeezik (Štaantsa) dobi tel z milinom vred 1 travnik I sivo ino vertič v štanci.

Dražbne pogodbe se navejo v pisarnici Podčetertek grajane.

V Podčetertek 12. Sušca 1843.

Cijep na gradišču.

V Budah blizu Samobora se cijep prazja, na mestu velja z sodam vred cent 5 kr. sr. " " " brez sodn " " " " "

Razpošilja se na vse kraje tole na manj kot 25 centov na enkrat, mestki in vojški (Vročki) ino cel (latinsko) se morajo poverniti.

Kdo ga 100 centov vzemeta, dobi cent 6 kr. boljši kap, kdo ga 50 centov vzemeta, dobi cent 3 kr. boljši kap.

Kotovsko združenje v Budah blizu Samobora na Hrvatskim.